

**Komentari HT – Hrvatskih telekomunikacija d.d.
na Prijedlog odluke o određivanju primjene troškovne usmjerenosti cijena
zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i
povezane opreme HT-a**

18. siječnja 2010.

Vijeće Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (dalje u tekstu: Vijeće HAKOM-a) je na sjednici održanoj 16. prosinca 2009. godine donijelo odluku o provođenju javne rasprave o Prijedlogu odluke o određivanju primjene troškovne usmjerenosti cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme infrastrukturnog operatora HT-Hrvatskih telekomunikacija d.d. (dalje u tekstu: HT).

Koristeći mogućnost na davanje mišljenja na spomenuti prijedlog odluke, kao i radi zaštite svojih prava i interesa, HT u otvorenom roku dostavlja sljedeće komentare:

I) OPĆENITO

HT smatra kako je odluka o provođenju javne rasprave o Prijedlogu odluke o određivanju primjene troškovne usmjerenosti cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme infrastrukturnog operatora HT-a (dalje u tekstu: Prijedlog odluke) preuranjena. HAKOM je trebao u upravnom postupku utvrditi potpuno činjenično stanje i pružiti HT-u, kao stranici u tom postupku, mogućnost da se očituje na tako utvrđeno činjenično stanje, odnosno na HAKOM-ovu analizu troškovno orijentiranih cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme infrastrukturnog operatora HT-a i tek potom, u slučaju potrebe, provesti ovu javnu raspravu.

Otvaranjem javne rasprave isključivo na tekst Prijedloga odluke HT se, kao infrastrukturni operator, ograničava isključivo na davanje komentara na tekst odluke bez mogućnosti davanja mišljenja, primjedbi i prijedloga na analizu HAKOM-a koja je predstavljala temelj za određivanje godišnjih cijena najma navedenih u izreci Prijedloga odluke.

Smatramo kako je HAKOM, kao nadležno regulatorno tijelo, u slučaju primjene ovlaštenja na postupanje u smislu članka 30. stavka 5. Zakona o elektroničkim komunikacijama (dalje u tekstu: ZEK) u odnosu na HT, kao infrastrukturnog operatora, najprije trebao utvrditi potpuno činjenično stanje na temelju kojeg bi, radi ostvarivanja regulatornih načela iz članka 5. ZEK-a, bilo potrebno HT-u odrediti primjenu troškovne usmjerenosti cijena na temelju troškova gradnje i održavanja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, uz primjerenu stopu povrata na ulaganje. Također, HT smatra kako je u tom slučaju HAKOM bio dužan provjeriti i europsku praksu po pitanju određivanja primjene troškovne usmjerenosti cijena kod najma izgrađene kableske kanalizacije. Navedeno osobito u slučaju određivanja iznosa cijene najma budući da je već postojeća cijena HT-a najniža među europskim zemljama. Kao dokaz navedenog navodimo Italiju, Portugal, Austriju, Cipar i Francusku, u kojima je se cijena najma kreće u rasponu od 2,20 eura (Italija) do 9,00 eura (Francuska).

Nužnost ovakvog postupanja proizlazi i iz činjenice da je riječ o izuzetno značajnom i složenom pitanju, a čije rješavanje ima utjecaj ne samo na HT, kao infrastrukturnog operatora nego na cjelokupno tržište elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme. Ovakava stav HT-a dijeli i HAKOM, a što je vidljivo u obrazloženju zaključka HAKOM-a, klasa: 344-01/09-01/965, urbroj: 376-04-09-06, od 16. prosinca 2009. godine,

kojim se razdvaja postupak izračuna cijene zajedničkog korištenja izgrađene elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme HT-a od predmeta utvrđivanja troškovno orijentiranih cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme infrastrukturnog operatora B.net Hrvatska d.o.o. Naime, u navedenom zaključku kao glavni razlozi za razdvajanje postupka na dva zasebna upravna postupka navodi se kompleksnost i složenost predmeta te nužnost dugotrajnog i temeljitog utvrđivanja činjeničnog stanja.

S obzirom na sve navedeno, HT smatra kako je očito da je predmetna javna rasprava u odnosu na troškovnu usmjerenost cijena na temelju troškova gradnje i održavanja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme infrastrukturnog operatora HT-a, preuranjena i utemeljena na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, a čime je HT stavljen u nepovoljniji položaj na tržištu u odnosu na infrastrukturnog operatora B.net Hrvatska d.o.o. Navedeno proizlazi iz činjenice da je HAKOM javnu raspravu najprije otvorio u odnosu na izgrađenu infrastrukturu HT-a, iako je riječ o takvom infrastrukturnom operatoru, koji je, prema tvrdnji samog HAKOM-a iz obrazloženja Prijedloga odluke, „...temeljem izdanih potvrda o pravu puta najveći infrastrukturni operator elektroničke komunikacijske infrastrukture u Republici Hrvatskoj.“.

II) POSEBNI KOMENTARI NA PRIJEDLOG ODLUKE

1. U obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM navodi sljedeće:

“U pogledu troškova koji prethode izgradnji kabelske kanalizacije, HT nije dostavio odgovarajuću dokumentaciju te su isti korigirani na sljedeći način:

- nisu prihvaćeni troškovi: izrada idejnog projekta TK infrastrukture – pristupna mreža, ishodenje dozvola i suglasnosti, rješavanje imovinsko-pravnih odnosa;
- korigiran je trošak posebna geodetska podloga na način da je korekcija napravljena prema cjeniku Državne geodetske uprave;

U pogledu troškova tijekom izgradnje kabelske kanalizacije, korišteni su prethodno navedeni okvirni ugovori HT-a te je temeljem istih HT-ov izračun korigiran na sljedeći način:

- nisu prihvaćeni troškovi: izrada izvedbenog projekta TK infrastrukture- pristupna mreža i obavljanje projektantskog nadzora.

Ostale stavke troškova tijekom izgradnje kabelske kanalizacije korigirane su sukladno jediničnim cijenama iz dostavljenih okvirnih ugovora.”

Komentar:

Zakonom o prostornom uređenju i gradnji u poglavlju “3.2 Projekti” članci 190.-199. propisani su projekti prema razradi i namjeni. Od navedenih projekata HAKOM kao trošak priznaje samo Glavni projekt, dok troškove Idejnog i Izvedbenog projekta ne priznaje iako je njihova izrada kao obveza propisana spomenutim zakonom. Iz navedenog proizlazi da HAKOM pri donošenju predmetnog Prijedloga odluke nije uzeo u obzir obveze koje u odnosu na HT, kao infrastrukturnog operatora, proizlaze iz zakona koji reguliraju područje projektiranja, građenja i uporabe građevina.

Što se tiče neprihvatanja troškova izrade posebnog geodetskog elaborata korigiranjem istog u skladu s cjenikom Državne geodetske uprave HT ističe kako HAKOM korekciju ničim nije obrazložio. Štoviše, cjenik Državne geodetske uprave uopće ne sadrži stavku

poseban geodetski elaborat, pa se može zaključiti kako takvu uslugu spomenuto državno tijelo uopće niti ne pruža. Stoga, HT smatra kako neprihvatanje troškova posebnog geodetskog elaborata od strane HAKOM-a nije ničim opravdano.

U odnosu na odbijanje troškova ishođenja dozvola i suglasnosti ponovno se skreće pažnja na činjenicu da navedeni troškovi obuhvaćaju kako troškove rada odjela izgradnje unutar HT tako i troškove upravnih pristojbi koje se plaćaju u postupku ishođenja lokacijske i građevinske dozvole, a riječ je pristojbama koje iznose 0,025 vrijednosti investicije na koju se konketna lokacijska, odnosno građevinska dozvola odnosi. Isto tako, navedeni troškovi uključuju i troškove komunalne naknade, odnosno naknadu vodnog doprinosa koja se obvezno plaća temeljem Uredbe o visini vodnog doprinosa. Stoga HT smatra kako je HAKOM trebao uvažiti dostavljene troškove ishođenja dozvola i suglasnosti.

Što se tiče odbijanja troškova rješavanja imovinsko pravnih odnosa nije sasvim jasno zbog čega su isti odbijeni budući da HAKOM ničim nije osporio postojanje navedenih troškova, HT ponovno ističe kako su isti izračunati na temelju cijena iz ugovora za izradu elaborata služnosti i do sada sklopljenih ugovora o služnosti i potvrda o pravu puta.

2. U obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM navodi sljedeće:

”Troškovi koji prethode izgradnji kabelaške kanalizacije za cijevi malog promjera (fi 20-40) i mikrocijevi (fi 3-16) su temeljem Pravilnika o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme (NN 154/08, dalje: Pravilnik) troškovi koje snosi operator korisnik i ne povećavaju trošak izgradnje (nabavnu vrijednost imovine) te ih stoga nije bilo moguće prihvatiti u ovom izračunu.

Troškovi tijekom izgradnje kabelaške kanalizacije za cijevi malog promjera (fi 20-40) i mikrocijevi (fi 3-16) također su korigirani sukladno jediničnim cijenama iz dostavljenih okvirnih ugovora na način da su troškovi izvođenja izračunati sukladno navedenom okvirnom ugovoru, a troškovi obavljanja stručnog nadzora nad građevinskim radovima i troškovi obavljanja projektantskog nadzora nisu prihvaćeni jer terete operatora korisnika i ne povećavaju trošak izgradnje.“

Komentar:

Navedene tvrdnje HAKOM opravdava na način da je riječ o troškovima koji u konačnici snose operatori korisnici i stoga ne povećavaju trošak izgradnje. Navedena tvrdnja nije točna budući da polazi od pogrešne pretpostavke da samo operatori korisnici ugrađuju cijevi malog promjera te se ne uvažava mogućnost da bi HT mogao izvesti takve radove prije nego što bilo koji operator korisnik podnese zahtjev za korištenjem slobodnog prostora na određenoj trasi izgrađene kabelaške kanalizacije. Isto tako, HAKOM je pri donošenju ovakvog zaključka u potpunosti zanemario činjenicu kako radovi na ugradnji cijevi u kabelašku kanalizaciju HT-a, a koje obavljaju operatori korisnici, predstavljaju ulaganje u imovinu HT-a, uključujući i nadzor i projektantski nadzor (prema Pravilniku o načinu i uvjetima pristupa i zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture) te da takvi troškovi u konačnici ipak padaju na teret HT-a, kao inrastrukturnog operatora. Navedeno proizlazi iz činjenice kako ti troškovi ulaze u iznos refundiranja koje HT mora priznati operatorima korisnicima na ime njihovog ulaganja u imovinu HT-a.

Slijedom navedenog, HT smatra kako ove troškove svakako treba ukalkulirati u izračun.

3. U obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM navodi sljedeće:

”Naknada koju naplaćuje vlasnik zemljišta za pravo služnosti također je uračunata u troškove izgradnje.”

Komentar:

Navedena tvrdnja HAKOM-a nije točna.

Potvrde o pravu puta kao i gotovo svi ugovori o pravu služnosti koji su sklopljeni zadnjih nekoliko godina plaćaju se godišnje, a ne jednokratno, pa po prirodi tih naknada njihov ukupan iznos nije moguće uključiti unaprijed u troškove izgradnje.

4. U točki 1. izreke kao i u obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM-a navodi se kako cijena najma u sebi sadrži „primjerenu stopa povrata na ulaganje“.

Komentar:

Točan iznos primjerene stopa povrata na ulaganje nije nigdje naveden pa je nejasno o kolikom iznosu je riječ. HT smatra kako je za potrebe izračuna cijene najma HAKOM trebao uvažiti korištenu stopu povrata na ulaganja (WACC) od 13,6%, koji je HAKOM odobrio u sklopu projekta Računovodstvenog odvajanja. Cijene jednogodišnjeg najma izgrađene elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme HT-a koje je HAKOM predložio ne pokrivaju troškove niti osiguravaju primjerenu stopu povrata na ulaganja. Time se HT dovodi u neravnotežan položaj i protivno izreci Prijedloga odluke o primjeni načela troškovne usmjerenosti cijena obvezuje na pružanje usluge drugim operatorima ispod troškovno orijentirane cijene, što onemogućuje razvoj i daljnje investiranje u infrastrukturu.

5. U obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM navodi da stavka procesni troškovi koji uključuju trošak održavanja, materijala i ostale troškove, nije korektno opisana jer su isti troškovi već uneseni u izračun troškova izgradnje. Stoga je HAKOM ovu stavku korigirao na način da su troškovi održavanja izračunati kao što je uobičajeno, a to je 1% od nabavne vrijednosti imovine po metru.

Komentar:

Navedena tvrdnja HAKOM-a nije točna.

HT je pri dostavi tablice u kojoj su pojašnjene stavke izračuna zajedničkog korištenja izgrađene elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme, a koje su dostavljene kao privitak dopisa od 14. prosinca 2009. godine, objasnio na što se odnose procesni troškovi. Isto tako, HT je naveo kako se pod troškom održavanja smatra čišćenje ili sitni popravci na izgrađenoj infrastrukturi, pod troškovima materijala se smatra sitni materijal za manje popravke dok ostali troškovi obuhvaćaju troškove zaprimanja zahtjeva za najam konkretnih trasa izgrađene kabelaške kanalizacije kao i izradu troškovnika za najam iste, sklapanje ugovora, fakturiranje i praćenje ugovora.

Iz opisanog je razvidno da se navedena stavka razlikuje od troškova održavanja kako to navodi HAKOM. Naime, troškovi održavanja infrastrukture, pod čime se smatra investicijsko održavanje i veći zahvati na infrastrukturi su uzeti u iznosu od 1,3144% od nabavne vrijednosti. Postotak od 1,3144% je rezultat faktora održavanje određenog na temelju troškova održavanja iz službenog izvještajnog alata HT-a za predmetnu imovinu.

6. U obrazloženju Prijedloga odluke HAKOM navodi da je HT pri svom izračunu koristio prosječnu starost imovine za koju je HAKOM tražio da je dokumentira knjigovodstvenim evidencijama. Na temelju dostavljene liste imovine na dan 31. prosinca 2008.g., stavka sadašnja knjigovodstvena vrijednosti imovine po metru korigirana je na način da prosječna starost elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme iznosi 14,41 godinu.

Komentar:

Pri izračunu cijene zajedničkog korištenja svoje izgrađene elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme HT je koristio udjel sadašnje vrijednosti navedene imovine u odnosu na nabavnu vrijednost iste. Navedeni postotak je rezultat stanje imovine u HT-ovim knjigama na dan 31. prosinac 2008. godine. Kao dokaz udjela koji je korišten u izračunu HT je, na zahtjev HAKOMA-a, dostavio listu imovine koja se veže uz izgrađenu kabelsku kanalizaciju. U listi imovine je naveden datum nabave imovine, opis imovine, klasa imovine te sadašnja vrijednost iste. Stoga, nije jasno kako je HAKOM došao do podatka o starosti imovine HT-a od 14,41 godine.

Budući da HAKOM nije uz Prijedlog odluke priložio analizu ili izračun troškovno usmjerenih cijena HT nije u mogućnosti pobijati takav izračun već samo može iznijeti neslaganje s navedenom tvrdnjom te ističe kako smatra da je HAKOM-ovo tumačenje o prosječnoj starosti HT-ove infrastrukture pogrešno. Na navedeno upućuje i činjenica da se već na temelju detaljnijeg pregleda analitike imovine dolazi do zaključka o postojanju imovine stare i 70-ak godina. Stoga, HT smatra kako bi fokus trebao biti na sadašnjoj vrijednosti imovine u odnosu na nabavnu vrijednost imovine. Pri svemu navedenom treba uzeti u obzir da je HT d.d. napravio revalorizaciju imovine 2002 godine.

Zaključno,

sukladno ranije navedenom HT smatra kako je HAKOM pri izradi izračuna cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture HT-a trebao uzeti u obzir sve troškove dostavljene od strane HT-a. Naime, neprihvaćanjem, odnosno korigiranjem pojedinih troškova, HAKOM je cijene iz izreke Prijedloga odluke u cijelosti odredio prenisko dok trenutna cijena najma od 7,5 kuna kao i izračun kojim se potvrđuje opravdanost i troškovna usmjerenost nisu osporeni. HT smatra kako je dostavljeni izračun troška ispravan te da je cijena koju plaćaju operatori korisnici za korištenje elektroničke komunikacijske infrastrukture troškovno usmjerena.

Također, HT smatra kako HAKOM pri donošenju predmetnog Prijedloga odluke nije uzeo u obzir referentne vrijednosti prakse europskih zemalja u pogledu određivanja iznosa naknade za korištenje izgrađene kabelske kanalizacije. Naime, uzimajući u obzir cijenu najma izgrađene kabelske kanalizacije u europskim zemljama jasno je vidljivo kako je trenutna cijena najma izgrađene kabelske kanalizacije HT znatno niža u odnosu na referentne vrijednosti.

Stoga HT predlaže da HAKOM prije donošenja konačnog upravnog akta u ovom predmetu, u svrhu utvrđivanja potpunog činjeničnog stanja, ponovno razmotri sve dostavljene podatke i dokumente, u skladu s ovim komentarima HT-a, te da se, u svezi određivanja troškovne usmjerenosti i visine cijena zajedničkog korištenja elektroničke komunikacijske infrastrukture i povezane opreme HT-a, zatraži i mišljenje nezavisnog stručnjaka iz predmetnog područja.

18. siječnja 2010.

HT – Hrvatske telekomunikacije d.d.